

Lærervejledning - Reformationen i Danmark

Et undervisningsforløb om Reformationen til 5. og 6. klassetrin.

Undervisningsforløbet er tænkt tværfagligt mellem kristendomskundskab og historie og kan gennemføres på 6-12 lektioner.

Forløbet er struktureret gennem 5 korte klipsamlinger:

1. Verden i 1500-tallet
2. Luther og Bibelen
3. Bogtrykkerkunsten
4. Reformationen i Danmark
5. Fællessang

Disse temaer giver tilsammen eleverne et indblik i Reformationens forudsætninger, forløb og konsekvenser i Danmark samt udblik til elevernes egen hverdag.

Hvert tema indledes med en lille film og følges op af filmklip fra DR's arkiv. Endvidere afsluttes hvert tema med et forslag til en praktisk-musisk aktivitet.

Hele forløbet afsluttes med et opsamlende lyd-klip om Reformationen fra DR's arkiv.

Læreren vælger om film og klip vises i plenum, eller om eleverne ser dem på fx en tablet i grupper. Tilsvarende om klassen drøfter refleksionsspørgsmål mv. i plenum eller grupper. Benyttes gruppearbejdsformen er det oplagt at lave opsamlinger i plenum undervejs.

Vi anbefaler, at opgaverne løses i kronologisk rækkefølge.

Indledning

Som indledning til projektforløbet placerer læreren 1500-tallet og Reformationen på en tidslinje i klassen. 1517 er 500 år siden. Klassen samtaler om, hvor lang tid 500 år egentlig er?

Opgave 1 - Verden i 1500-tallet

A: Klassen ser filmen *Verden i 1500-tallet*.

B: Klassen arbejder med nedenstående refleksionsspørgsmål. De otte spørgsmål er inddelt i par, hvor det første spørgsmål leder tilbage til filmen, og det andet trækker en refleksion op til i dag.

Refleksionsspørgsmål:

- Hvad fandtes fx ikke i 1500-tallet?
- Hvordan ville det være at leve uden internet, telefoner, biler og muligheden for at gå i skole?
- Hvad troede man på i forbindelse med helvede i 1500-tallet?
- Hvad tror du, at de fleste mennesker er allermest bange for i dag?
- Hvem bestemte i Danmark i 1500-tallet, og hvem ville gerne ændre det?
- Hvem bestemmer i dag i skolen, i Danmark og i verden - og er der noget, I synes, skal ændres? (Hvad?)
- Hvordan ændrede 1500-tallets verdensbillede sig?
- Hvad ville der ske med vores forståelse af verden, hvis vi fx mødte liv i andre solsystemer?

Skærsilden

A: Klassen ser de tre klip fra DR's arkiv.

1. [Skærsilden renses sjælen](#) (02:28 min.):
2. [Afladsbrev – undgå skærsilden, og kom hurtigere i himlen](#) (00:49 min.):
3. [Afladsbreve – en god forretning for den katolske kirke i middelalderen](#) (01:11 min.)

B: Ud fra de tre klip drøfter klassen følgende arbejdsspørgsmål:

- Hvordan blev Skærsilden beskrevet i 1500-tallet?
- Hvem kom i Skærsilden, og hvem slap for det?
- Hvordan tjente kirken penge på folks frygt for Skærsilden?

Fake news

Læreren fortæller:

I 1500-tallet brugte kirken fx kalkmalerier til at fortælle om Skærsilden. Det var muligt, fordi alle mennesker gik i kirke og her så kalkmalerierne. Alt, hvad præsten fortalte, troede man på.

A: Klassen ser klippet 'Hvad er fake news?' (01:52 min.)

<https://www.dr.dk/dr-laer/mediebiblioteket/hvad-er-fake-news>

B: Klassen drøfter:

- Hvordan kan man i dag sprede et budskab, som flest mulige mennesker ser?
- Af og til kan man se videoer eller læse historier fx på internettet, som faktisk ikke passer. Det kaldes *Fake news*. Hvordan kan man finde ud af, om det man ser eller læser på internettet er sandt?

Den nye verden

A: Eleverne hører radioklipset Columbus fra DR-arkiv. Undervejs skriver de stikord, så de bagefter kan sætte billeder til lydklippet.

Columbus (radioklip) (06:46 min.)

B: Klassen sætter billeder til radioklipset og laver en lille tegnefilm. Lav fx et stort billede med mange detaljer, som man kan panorere hen over med et kamera, eller inddel klippet i fx 15 mindre sekvenser som eleverne illustrerer. Klassen kan også vælge at lave en stop-motion film med fx legoklodser.

Opgave 2 - Luther og Bibelen

A: Klassen ser filmen *Luther og Bibelen*.

B: Klassen arbejder med nedenstående refleksionsspørgsmål. De seks spørgsmål er inddelt i par, hvor det første spørgsmål leder tilbage til filmen, og det andet trækker en refleksion op til i dag.

Refleksionsspørgsmål:

- Hvad tvivlede Luther på?
- Hvad kan man tvivle på i dag?
- Hvorfor mente Luther, at afladsbreve var overflødige?
- Hvad kan man gøre, hvis man oplever noget, som man virkelig synes er forkert?
- Hvorfor blev kirken så provokeret af Luthers tanker?
- Hvordan kunne man provokere dem, der bestemmer i samfundet i dag?

Martin Luther

A: Klassen ser de to klip fra DR's arkiv:

1. Martin Luther Martin Luther – Kort fortalt (00:46 min):
<https://www.dr.dk/dr-laer/mediebiblioteket/martin-luther-kort-fortalt>
2. Luther – Tordenejrsoplevelsen (00:46 min.):
<https://www.dr.dk/dr-laer/mediebiblioteket/luther-tordenejrsoplevelsen>

B: Ud fra de to klip drøfter klassen følgende arbejdsspørgsmål:

- Hvorfor vælger Martin Luther ifølge de to klip at blive munk?
- Den eneste kilde, der findes, til Martin Luthers oplevelse i tordenvejret, er Martin Luther selv. Kan man være sikker på, at det er sket, som han fortæller det og som det vises i de to filmklip? Hvorfor? / Hvorfor ikke?
- Hvorfor kan man blive bange i tordenvejr? Har eleverne nogensinde prøvet det?
- Luther brugte sin tordenvejrshistorie til at fortælle om, hvorfor han traf valget om at gå i kloster. Nævn en begivenhed, der fortæller om, hvem du er.

Martin Luthers liv

A: Lad først eleverne skrive et brev, hvor de forstiller sig at være Martin Luther. Brevet er fra Martin Luther til hans far. Luthers far ønskede, at Luther skulle være jurist, og han blev meget vred, da Luther i stedet valgte at gå i kloster. Eleverne skal begrunde, hvorfor Luther ønsker at gå i kloster.

B: Ekstra opgave - Når alle elever har skrevet deres brev, skal de bytte brev med en kammerat. Herefter skal de svare på brevet, som om de er Martin Luthers far.

Opgave 3 – Bogtrykkerkunsten

A: Klassen ser filmen *Bogtrykkerkunsten*.

B: Klassen arbejder med nedenstående refleksionsspørgsmål. De seks spørgsmål er inddelt i par, hvor det første spørgsmål leder tilbage til filmen, og det andet trækker en refleksion op til i dag.

Refleksionsspørgsmål:

- Hvordan fik kirken råd til at bygge den store Peterskirke i Rom?
- Hvem, synes I, skal betale for vedligeholdelse og opførelse af nye kirker i dag?
- Hvordan blev Luthers teser, hans budskaber, spredt rundt til folk dengang?
- Hvordan spreder man bedst nyheder i dag?
- Hvordan gjorde Luther og hans modstandere grin med hinanden?

- Hvordan kan man på en ok måde gøre grin med hinanden?

Spred et budskab

A: Klassen ser de to klip fra DR's arkiv

1. Valgkamp på nettet (02:22 min):
<https://www.dr.dk/dr-laer/mediebiblioteket/valgkamp-paa-nettet>
2. Facebook-opslag går viralt (01:30)
<https://www.dr.dk/dr-laer/mediebiblioteket/facebook-opslag-gaar-viralt>

B: Ud fra de to klip drøfter klassen følgende arbejdsspørgsmål:

- Hvordan bliver sociale medier som fx Facebook brugt til at sprede budskaber i dag?
- Hvorfor er internettet et godt sted at dele et budskab?
- Hvad skal man passe på, når man fx deler billeder på internettet?
- Hvad skal man være opmærksom på, når man ser et billede eller en video, der er delt på Internettet?

Satire

A: Klassen ser klippet fra DR's arkiv

1. De Uaktuelle Nyheder laver telefonfis (01:55 min.):
<https://www.dr.dk/dr-laer/mediebiblioteket/de-uaktuelle-nyheder-laver-telefonfis>

B: Ud fra klippet drøfter klassen følgende arbejdsspørgsmål:

- Er klippet sjovt? Hvorfor? Hvorfor ikke?
- Hvad er satire? (**Hjælp eleverne med at forstå begrebet**)
- Hvordan er klippet udtryk fore satire?
- Er der et budskab i klippet? Hvad kan det være?
- Hvornår er satire sjovt? Og hvornår er det tarveligt?

Lav en kampagne

Klassen skal sprede et budskab på skolen, som de mener, er vigtigt. Vælg et fælles budskab fx: Husk at bruge cykelhjelme/ cykellygter, tal pænt til hinanden mv.

Klassen deles i fire grupper, som vælger hver deres medie: Plakat, flyveblad, hjemmeside eller video. Når produkterne er lavet, drøfter klassen fordele og ulemper ved de valgte medier.

Opgave 4 - Reformationen i Danmark

A: Klassen ser filmen *Reformationen i Danmark*.

B: Klassen arbejder med nedenstående refleksionsspørgsmål. De seks spørgsmål er inddelt i par, hvor det første spørgsmål leder tilbage til filmen, og det andet trækker en refleksion op til i dag.

Refleksionsspørgsmål:

- Hvorfor blev dem, der var enige med Martin Luther, kaldt protestanter?
- Hvis du skulle protestere mod dem, der har mest magt i Danmark i dag, hvad ville du så protestere over?
- Hvem overtog de penge og det gods, som de tidligere katolske biskopper havde i Danmark?
- Nævn de ting, som samfundet har ansvar for i dag, hvor kirken tidligere havde ansvaret i 1500-tallet?
- Hvad hed den krig, som bestemte, hvem der skulle være konge i Danmark i reformationstiden?
- Hvad kunne være årsag til en borgerkrig i dag?

Reformation og borgerkrig

A: Klassen ser de to klip fra DR's arkiv:

- Grevens Fejde (1:2) (01:56 min.)
<https://www.dr.dk/dr-laer/mediebiblioteket/grevens-fejde-12>
- Grevens Fejde (2:2) (04:21 min.)
<https://www.dr.dk/dr-laer/mediebiblioteket/grevens-fejde-22>

B: Ud fra de to klip drøfter klassen følgende arbejdsspørgsmål:

- Hvorfor ønsker Rigsrådet ikke at prins Christian bliver konge efter sin far?
- Hvorfor opstår borgerkrigen?
- Hvorfor tilbyder Rigsrådet og biskopperne alligevel Hertug Christian kongekronen?
- Hvad siger Martin Luther til den måde, som Christian gennemfører Reformationen i Danmark på?

Borgerkrig i dag

A: Klassen ser klippet fra DR's arkiv

- Min Flugt – Judi fortæller om flugten fra borgerkrigen i Syrien (03:56 min.)
<https://www.dr.dk/dr-laer/mediebiblioteket/min-flugt-judi-fortaeller-om-flugten-fra-borgerkrigen-i-syrien>

B: Ud fra de to klippet drøfter klassen følgende arbejdsspørgsmål:

- Hvorfor er der borgerkrig i Syrien?
- Hvilke ligheder og forskelle er der mellem den krig Judi og hans familie flygter fra og den borgerkrig Danmark oplevede under Reformationen?
- Hvorfor ville Judi helst blive hjemme i Syrien?
- Hvorfor ville Judis far flygte med sin familie?
- Hvordan kan man hjælpe mennesker, der er flygtet fra krig?

Krigens udtryk

Eleverne laver en wordle, der beskriver krig. De kan enten bruge <http://www.wordle.net/> eller lave den som tegning eller collage med ord, der er klippet ud af aviser eller ugeblade.

Opgave 5 – Fællessang

A: Klassen ser filmen *Fællessang*.

B: Klassen arbejder med nedenstående refleksionsspørgsmål. De seks spørgsmål er inddelt i par, hvor det første spørgsmål leder tilbage til filmen, og det andet trækker en refleksion op til i dag.

Refleksionsspørgsmål:

- Hvordan lærte folk at synge salmer i 1500-tallet?
- Hvornår og hvordan bruger man fællessang i dag?
- Hvorfor syntes Luther, at folk selv skulle synge med på salmerne?
- Hvad giver dig lyst til at synge med på en sang?
- Hvordan blev salmerne en måde at udbrede Reformationen på i 1500-tallet?
- Kom med et eksempel på en sang fra i dag med et budskab.

Luthers salmer

A: Eleverne læser teksten til Luthers salme "Nu fryde sig hver kristen mand". Tekst og melodi kan findes på salmebogen.dk <http://www.dendanskesalmebogonline.dk/salme/487>

B: Strofe for strofe oversætter klassen i fællesskab salmen til moderne dansk. Læreren hjælper med de sværeste ord.

C: Klasen drøfter i plenum:

- Hvordan fortæller salmen om Martin Luthers kristendom?

Hvad betyder fællessang for dig?

A: Klassen ser klippet fra DR's arkiv

- Klip fra Aftenshowet – Hvad betyder fællessang for dig?
<https://www.dr.dk/dr-laer/mediebiblioteket/aftenshowet-hvad-betyder-faellessang-dig>

B: Eleverne svarer på spørgsmålet:

- Hvad betyder fællessang for de tre i klippet? (Bubber, Merete Risager og Michael Bojesen)

Syng i klassen

A: Eleverne skal i grupper hver vælge en sang, som betyder noget for dem. De fortæller resten af klassen, hvorfor netop denne sang er valgt.

B: Til slut synger hele klassen alle de valgte sange.

Afslutning på forløbet:

A: Som afslutning på forløbet om Reformationen i Danmark lytter eleverne til lydklippet fra DR-arkiv.

- Reformationen (radioklip) (05:10)
<https://www.dr.dk/dr-laer/mediebiblioteket/reformationen-0>

B: Klassen drøfter herefter følgende spørgsmål?

- Hvorfor mon man skal arbejde med Reformationen i skolen?
- Hvorfor mon Folkekirken markerer, at det i 2017 er 500 år siden, at Reformationen blev sat i gang?
- Hvad har gjort mest indtryk på eleverne i forbindelse med arbejdet med Reformationen i Danmark?
- Hvordan er verden af i dag forskellig fra 1500-tallet?
- Hvilke ligheder er der i dag med livet i 1500-tallet?